

מסורת הש"ס

(א) גניסת הערוך בערך אשא אשא], (ב) ב"ק כת. ובע"ז כת. כתב רש"י תרגום משפוט יריס אביון מתקלתא מרס חסוכא], (ג) נלאה ש"ל ולחדו, רש"ש וכו"ה בערוך ערך צבתא, (ד) צבת"י ודפו"ר רב איתר, ובעב"ז כתוב דלולו ל"ל רב אסר, (ה) חולין מב, (ו) ג"א בזני אלב בגירסת ערוך ערך כן ג רש"ש כוני ופירושו חופן וע"י בשבת ק"י: הגירסא שלפנינו כוני ופרש"י שם כוני מלא אגרוף ועצרוכין כט: פרש"י כוני מדות ולקמן ע"כ ודף ע. כוני פרש"י מלא אגרוף וע"ע שבת סו. ד"ה ושבעה], (ז) בערוך ערך ממת אלתא חומתי וממרו פי' בלע"ז פילטרו"ן], (ח) בחולין דף קה: אלתא לברסם. מלא הדועים, ט) (דברים כג, י) [ע"י תוס' שם ד"ה כד',

—●—●—

מוסף תוספות

א. האחרונים הטוחנים המאכל. תוס' חולין טז: ד"ה מתור. ב. מקום מושב השניים. תוס' ע"ז מה. ד"ה כמי. ג. שאותן אין דרכן ליפור. תוס' חולין שס.

לברוקסי. חולי שבעין שקורין טייל"א: **דשז חומרי**. מנומר שצנע גוונין מחמת זקנה: **ונייבשיה צטולא**. כלומר שלא מחמת שמש: **תרסי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה**. שני חלקים כחול וחלק אחד ממונו: **תלתא מכהלי**. מכחול הוא כנף עץ שנוטל צו הכחול ונותן בעין: **תלתא מכהלי**. שלשה פעמים: **לימלי**. ישים צעינו: **דאי לא**. מיוחדר דלא לימלי טפי פקע עיניה: **לשצירי דליליא**. סגורים הבאות על האדם צליה: **שודרא צרקא**. חבל של שיער בהמה ושל זנב סוס ופרה: **וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלנא**. יקשור אחד מרגליו ורגל הכלב בשני ראשי החבל: **ונטרפו ינוקא חספא אצתריא**. יקשקשו מינוקות צברי חרסים אחריו: **ויאמרו**. לחש זה: **אסא כלנא אכסא סרגנול** זקן כלב שוטה מרגנול: **אומלי**. חמיכות צשר: **ונסצינהו ניהליה**. בני הצמים להנך אומלי צצינורא **דדשא: קלקלי**. אשפות: **ליפשוט**. יתיר הקשר מרגלו: **צצניסא דעיניה**.

צצבת עינו: **סומקי**. טחולים: **אחספא דאומנא**. כלי חרס מנוול שמקצין לתוכו דס: **וינמא ליה עוירא**. לפתוחה הצ לי ואיכול: **פפי שלא כו'**. לחש הוא: **טעס דלי כמי כסף**. לחש הוא: **אשלא דפוריא**. חבל של מיטה: **וקורטסא**. יייר של מוכין: **ומוריקא**. קרו"ג: **וסומקא דלונבא**. דבר אדום הגדל צלול: **ונגדיל פסילתא**. לשון גדיליסי). יעשה פתילה מן הצמר: **ולטמיש בחלא**. ישרה בחמוץ: **וינגדיל**. יגלגלו צאפר וידבק האפר צו: **ונשדו עליה**. דרך מרחצ: **סריך**. מדבק הקש צדס: **גילא**. אשטריי"ס: **כיון**. דדמא דכדלא שיהא תלויה למטה מן הריאה עולה למעלה ונפיק דרך הפה: **אימר אסתמוי אסתמ**. כולה כדלא ולא נשתייר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של ריאה: **כוני**. מלא אגרוף: **פירמא דסילקא**. קניצת תרדים מצינדור"א: **פרידא**. מין עשז וי"א מציירשר"ש: **וכנגדן**. כשיעור כל אלו: **כנסא פטירסא**. אנטריי"ל של בהמה שהיתה פטר רחס לאמה: **לכנא**. חולי השניים הפנימים: **סומא יחידא**. ראש שום שלא היה צו אלא ללע אחד: **ונמרסייה**. ישחקנו: **אטופרא דאליונא**. על צפורן של צוהן יד: **ונודער לשצריה**. שלא יגע אותו שום צצשרו: **דקשי לחיורא**. צרעת: **לחיניי**. אצבעות הגדלים

בגרון כמין גלג"ט ובלשון רומי אשטרנגיילו"ן: **חומסי כי ממרו**. עלי של חמוס פילטר"ו טוב לרפואה וז' כמין עשז שקורין ממרו צלשון ארמי: **ועיקרא דחומסי**. שורש החימוס פילטר"ו: **עדיף**. לרפואה מממרו. ממרו שצדמוני' לשון מורי: **הני**. חומתי וממרו: **לאוקומי**. החולי שלא ינפח יותר מדאי: **לנשולי**. האצבעזעות שתקצץ להם שלהן לתוכן שמהא יולאה כשיצקעו אותו: **פארי דריש נפוא**. סוצים גדולים שצפין למעלה צנפה כשמרקדין: **וטלפחי צעפרייהו**. עדשים עם עפר שנתלשו צהן: **ושצלוויסא**. חלתן פינגרי"י: **וחומרסא דכשוסא**. פרס שצכשות הומלו"ן:

לאמגוזא. כשיעור אגוז: **לפטוחי**. האצבעזעות של אשטרנגיילו"ן שיצקעו ותאל הליחה: **לינפח ליה**. צגרונו: **צגילא דיעטסא**. שהוא חלול ויכניס זרע השחלים לתוכו צראשו אחד ויכניסנו צמוך פיו של חולה עד הצליעה וינפח חצירו צראש האחר וילאו השחלים ויפלו ויחנו על החולי: **לאסוקי**. להעלות צשר לרפאות הציקוע: **מטולא דציוס הכסא**. מתחת אל אצנים המסודרות לצית הכסא צשדות ומתוקנות כעין מושב: **לברסם**. חולי שקורין צורי"ר והוא צא מן הראש דרך החוטם: **כי פיסספא דנשדור**. כשיעור גלג"ט של ארז מסם נשדור שקורין אמוניק"א: **תלצניסא דובשניסא**. חלצנה מתוקה שקורין גלמ"א: **סרוודא**. כף. **נטלא**. כלי מחזיק רביעית: **חמרא נקידא**. יין ללול יפה שאינו אדום: **וכי צשיל נשדור צשיל כוליה**. זה סימן יהיה לך לכשיציל הנשדור צידוע ששאר סמנין מצושלין לפי שהוא קשה:

מי שאחזו פרק שביעי גימין

סמא. לעזי רש"י

לברוקתי. הכא משמע דיש לה רפואה וכן צפ' המוציא יין (שבת דף עה.) נמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי וקשה דצצכורות (דף לה:) חשיב ליה גבי מומין הקצוצין ואומר רצינו ילחק דכל מה שאינו עוצר מאיליו או ע"י רפואה קלה חשיב מוס קצוע אי נמי רפואה דהכא

ודהמוציא היינו צתחילת החולי אלב צסוף החולי אין לו רפואה: **לכבא**. שניים^א כדפי' צקונטרס כאן ולא כמו שפירש צעלמא (ע"ז דף כה.^ב) דהיינו חניכיים^ב מדאמרינן צערי צסמים (דף קג.) לא תעקר ככא וכן בחולין (דף נט:) נמור ככי ושני דגצרי וזה לא שייך לומר צחניכיים^ג: **רב**

וליתביניהו ניהליה בצינורא דדשא וניכלניהו^ד בקלקולי דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא ונימרו הכי שברירי דפלוני בר פלוניתא שבקיניהו לפלוני בר פלוניתא^ה וליחרו לכלבא בבביתא דעיניה לשברירי דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא ונישונינהו אחספא דאומנא וליתוב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא חב לי דאיכול ונימא ליה הארך פתיחא סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עילויה לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמויה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי כמי כסף טעם דלי כמי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפוריאי עתיקא וקורטסא ומוריקי וסומקא דלוליבא ונקליניהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתוב בנחיריה ואי לא ליחזי אמת המים דאזלת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול מינא ביריה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש במינא וניתוב בנחיריה ואי לא ליתוב תותי מרזבא ונייתו מיא ולישרו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניתא לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סריך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכברא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב ז'אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן ז'נטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה ז'כוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דטלפחי וכונא דכמונא וכונא דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליבשיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא הריפא דטבת לככא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה ונימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופרא דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה דגנפא דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא לחינכי אמר רבי יוחנן ז'חומתי כי ממרו ועיקרא דחומתי עדיף מממרו ונינקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי לייתי פארי דריש נפיאי וטלפחי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא ונינקוט כאמגוזא בפומיה לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא רבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה ז'לברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דחלכניתא דובשניתא ומלי תרוודא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחווא חמרא נקידא ונישלוקיניהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיוא חיורתי וניטייפיה

בגרון כמין גלג"ט ובלשון רומי אשטרנגיילו"ן: **חומסי כי ממרו**. עלי של חמוס פילטר"ו טוב לרפואה וז' כמין עשז שקורין ממרו צלשון ארמי: **ועיקרא דחומסי**. שורש החימוס פילטר"ו: **עדיף**. לרפואה מממרו. ממרו שצדמוני' לשון מורי: **הני**. חומתי וממרו: **לאוקומי**. החולי שלא ינפח יותר מדאי: **לנשולי**. האצבעזעות שתקצץ להם שלהן לתוכן שמהא יולאה כשיצקעו אותו: **פארי דריש נפוא**. סוצים גדולים שצפין למעלה צנפה כשמרקדין: **וטלפחי צעפרייהו**. עדשים עם עפר שנתלשו צהן: **ושצלוויסא**. חלתן פינגרי"י: **וחומרסא דכשוסא**. פרס שצכשות הומלו"ן: **לאמגוזא**. כשיעור אגוז: **לפטוחי**. האצבעזעות של אשטרנגיילו"ן שיצקעו ותאל הליחה: **לינפח ליה**. צגרונו: **צגילא דיעטסא**. שהוא חלול ויכניס זרע השחלים לתוכו צראשו אחד ויכניסנו צמוך פיו של חולה עד הצליעה וינפח חצירו צראש האחר וילאו השחלים ויפלו ויחנו על החולי: **לאסוקי**. להעלות צשר לרפאות הציקוע: **מטולא דציוס הכסא**. מתחת אל אצנים המסודרות לצית הכסא צשדות ומתוקנות כעין מושב: **לברסם**. חולי שקורין צורי"ר והוא צא מן הראש דרך החוטם: **כי פיסספא דנשדור**. כשיעור גלג"ט של ארז מסם נשדור שקורין אמוניק"א: **תלצניסא דובשניסא**. חלצנה מתוקה שקורין גלמ"א: **סרוודא**. כף. **נטלא**. כלי מחזיק רביעית: **חמרא נקידא**. יין ללול יפה שאינו אדום: **וכי צשיל נשדור צשיל כוליה**. זה סימן יהיה לך לכשיציל הנשדור צידוע ששאר סמנין מצושלין לפי שהוא קשה: ונטייפיה

טייל"א [מזיל"א]. קרום בעין הפוגע בראיה.

קרו"ג כרכום.

איטורי"ס

[איטורי"ס]. קש.

מצנדור"א

[מיצנדור"א]. סלק קצין.

מדירישר"ש

[מירידיר"ש]. עץ

דוברבן הכר.

איצטורי"ל. שומן המעים.

גלג"ט [גלג"ן]. בלוט.

אישטרנגיו"ן

[אישטרנגיו"ן]. דלקת שקדים.

פילטרי"ו [פיליטר"א].

בן-חרצית (צמח).

בדמוני"א [בלדימוני"א].

שומר האלפים.

פינגרי"י. חילבה

(גרגרית יוונית, צמח המשמש לחבלין).

הומלו"ן. כשות.

אישטרנגיו"ן

[אישטרנגילז"ן].

דלקת-שקדים.

צורי"ר [צוריד"ר].

נולת חרפה.

גלג"ט. בלוט.

אמוניק"א [אמוניאק"ן].

כלוריד, אמוניה.

גלמ"א. חלבנה.